

इलाम नगरपालिकाको तेस्रो नगर सभामा प्रस्तुत नगरपालिकाको आ. व. २०७५/०७६ को वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रमको विवरणसहित बजेट वक्तव्य : २०७५ साल असार १० गते

नगर सभा बैठकका अध्यक्ष इलाम नगरपालिकाका प्रमुखज्यू ,

नगर सभाका सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरु !

हाम्रो इलाम नगरपालिकाको यस सम्मानित नगर सभामा आगामी आ. व. २०७५/०७६ को बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने सन्दर्भमा यस सम्मानित सभाबाट बजेटको पूर्व शर्त तथा कार्यक्रमको मार्गदर्शनको रुपमा रहेको नीति तथा कार्यक्रम सभाको बैठकमा प्रस्तुत भई पारित भइसकेको छ । त्यसका निमित्त म यस सभा प्रति इलाम नगरपालिका, नगर कार्यपालिकाको तर्फबाट र मेरो व्यक्तिगत तर्फबाट आभार प्रकट गर्दछु । साथै सभाप्रति सम्मान व्यक्त गर्न चाहन्छु । नगर सभा बैठकमा बजेट पेश गर्नु पूर्व सभामा लोकतन्त्र, जनजीविका, समता, समानता र सामाजिक न्याय प्राप्तमा विचार दिने विचारकप्रति सम्मान तथा सोका लागि सञ्चालित आन्दोलनमा निःशर्त जीवन बलिदान गर्ने सम्पूर्ण शहिदहरु प्रति हार्दिक सम्मान तथा श्रद्धा अर्पण गर्न चाहन्छु ।

सभाका अध्यक्ष महोदय,

सभाका सदस्यज्यूहरु,

गत वर्ष २०७४ सालमा हामीले यसै सभा हलबाट चालु आ. व. २०७४/०७५ को वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम पारित गरी हाल कार्यान्वयनको अवस्थामा छौं । आ. व. २०७५/०७६ को बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न अधिल्लो आ. व. को वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनको अवस्थाको समीक्षा गर्नु अत्यावश्यक र उचित ठानिन्छ, जसबाट आगामी आर्थिक वर्षको बजेट तथा कार्यक्रम निर्माण गर्न आधार, औचित्य र सहजता प्राप्त हुन सक्दछ । तसर्थ, म यस सम्मानित सभामा आ. व. २०७५/०७६ को वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्नु अधि चालु आ. व. २०७४/०७५ को लक्ष्य तथा कार्यान्वयनको प्रगतिको अवस्था सङ्क्षिप्तरुपमा प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

१. आ. व. २०७४/०७५ को लागि पहिलो नगर सभाबाट इलाम नगरपालिकाको कूल आय रु. ६४ करोड, ७० लाख अनुमान गरी बजेट तथा कार्यक्रम सञ्चालन गरिएकोमा दोश्रो नगर सभाबाट सो आय आन्तरिक आम्दानीतर्फ रु. ५ करोड, २६ लाख, ५९ हजार ८ सय र बाह्यतर्फ रु. ६६ करोड ६६ लाख ६९ हजार २ सय समेत रु. ७१ करोड, ९३ लाख, २९ हजार कायम गरी हाल आ. व. २०७४/०७५ मा पहिलो नगर सभाबाट स्वीकृत तथा दोश्रो नगर सभाबाट संशोधन गरिएको वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ ।
२. उक्त आय मध्ये २०७५ साल जेठ महिनाको अन्त्यसम्ममा रु. ५ करोड ५ लाख ९२ हजार अर्थात् कूल आन्तरिक आम्दानीतर्फ रु. ५ करोड, २६ लाख, ५९ हजार ८ सयको ९६.०४% र बाह्यतर्फ रु. ५८ करोड ७१ लाख ७७ हजार अर्थात् कूल बाह्य प्रक्षेपित आय रु. ६६ करोड ६६ लाख ६९ हजार २ सयको ८८.०७% र कूल अंकमा रु. ६३ करोड ९३ लाख ५ हजार ८ सय अर्थात् ८८.८७% आय प्रगति हासिल भएको अवस्था छ ।
३. आ. व. २०७४/०७५ को आन्तरिक आम्दानीतर्फ हेर्दा प्रस्तावित अनुमानित आय चालु आ. व. को अन्तिम १ महिनामा सहजै संकलन हुन सक्ने देखिन्छ । यस तथ्यलाई विश्लेषण गर्दा नगरपालिकाको स्थानीय जनताको कर प्रदान गर्ने क्षमता, कर दाता संख्या र नगरपालिकाको लक्ष्य सबैबीच तादात्म्यता रहेको छ ।

४. आ. व. २०७४/०७५ को वाहय आम्दानी ८८.०७% मात्र लक्ष्यअनुसार प्रगति हासिल हुनुमा देहायका मूल कारणहरु सभाको जानकारीका लागि पेश गरेको छु ।
- ४.१ प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने समानीकरण अनुदान रु. २ करोड लक्ष्य राखिएकोमा प्रदेश सरकार गठन भई पूर्णरूपमा क्रियाशील हुन केही समय लागेकाले रु. १७, लाख मात्र प्राप्त भएको,
- ४.२ सार्वजनिक निजी साभेदारी लगानी सञ्चालन र व्यवस्थापन ऐन, २०७४ अनुसार इलाम नगरपालिकाको वडा नं. ७ मा निर्माणाधीन व्यापारिक भवन (इलाम सिटी मार्ट) निर्माणका लागि निजी साभेदारहरुबाट लक्ष्य राखिएको रु. १ करोड आम्दानीमा रु. ६९ लाख ४० हजार प्रगति हासिल हासिल हुन नसकेको,
- ४.३ नगर शिक्षा कोषको लागि आय रु. ८ लाख लक्ष्य भएकोमा रु. १ लाख ७० हजार मात्र प्रगति भएको,
- ४.४ मालपोत रजिष्ट्रेसन रु. १ करोड ७७ लाख लक्ष्य भएकोमा रु. ३९ लाख १० हजार मात्र प्रगति भएको,
- ४.५ जिल्ला समन्वय समितिबाट पूँजीगत आम्दानी रु. २३ लाख ६ हजार लक्ष्य भएकोमा प्रशासनिक खर्चका लागि रु. ५ लाख ५ हजार मात्र प्रगति भएको,
- ४.६ शिक्षा, जनस्वास्थ्य, इलाम अस्पताल, कृषि, पशु सेवा, आयुर्वेद औषधालयसमेतको तलब भत्ता र पूँजीगत खर्चको लागि सशर्त अनुदान तर्फ रु. २६ करोड ३८ लाख १८ हजार २ सय लक्ष्य भएकोमा रु. २३ करोड ७ लाख ३ हजार मात्र प्रगति भएको,
५. सशर्त अनुदानतर्फ विद्यालय शिक्षक तथा कर्मचारी र बाल शिक्षा सहयोगी कार्यकर्ताको तलब भत्ता र अन्य शर्त सहितका कार्यक्रमको लागि रु. १७ करोड ८८ लाख ७७ हजार निकासी इलाम नगर कार्यपालिकाको कार्यालयमा प्राप्त भएकोमा अन्य कार्यक्रममा तोकिएको शीर्षकमा बजेट बढी भएको र शिक्षक तथा कर्मचारी र बाल शिक्षा सहयोगी कार्यकर्ताका तलब भत्तामा रकम अपुग भएकोमा इलाम नगर कार्यपालिकाको निर्णयबाट खर्च नभएको शीर्षकको रकम अनिवार्य खर्च गर्नुपर्ने तलब भत्ता खर्च शीर्षकमार्फत् खर्च लेख्न र अनुमोदनको लागि तालुक निकायमा अनुरोध गर्ने समेत निर्णय भएको व्यहोरा यस सम्मानित बैठकमा पेश गर्दछु ।
६. नेपालको संविधानको भूमिहिन दलितहरुलाई घरबासको व्यवस्था गर्न भएको मौलिक हकलाई कार्यान्वयन गर्न इलाम नगरपालिकाले आफ्नो कानुनी तथा नैतिक दायित्व महसुस गरी चालु आ. व. मा दलित घर निर्माण गर्ने कार्यक्रम राखिएकोमा उचित ठाउँमा जग्गा प्राप्त हुन नसकेकोले कार्यान्वयन हुन नसकेको र यसलाई आ. व. २०७५/०७६ को बजेटमा निरन्तरता दिन उच्च प्राथमिकता दिनुपर्ने समीक्षा हुन उचित हुने ठानेको छु ।

सभाका अध्यक्ष महोदय,

सभाका सदस्यज्यूहरु,

उल्लिखित प्रकरणमा मैले चालु आ. व. २०७४/०७५ को इलाम नगरपालिकाको समग्र बजेट तथा कार्यक्रमको सङ्क्षिप्त विवरण प्रस्तुत गरिसकेको छु । अब म यस सम्मानित सभामा आगामी आ. व. २०७५/०७६ को वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने कानुनी आधार, हाम्रो अभ्यास, बजेट तथा कार्यक्रम र कार्यान्वयन पद्धति पेश गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

(क) कानुनी आधार :

नेपालको संविधानको धारा २२९ मा नगरपालिकाको सञ्चित कोष र सो कोषबाट धारा २३० अनुसार नगरपालिकाको राजस्व र व्ययको अनुमान यस नगर सभामा पेश गर्ने संवैधानिक प्रावधानअनुसार गत वर्ष बजेट बनाउँदा हामीसँग तत्कालीन सङ्घीयमामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट प्राप्त मार्गदर्शन मात्र विद्यमान थियो । त्यसकै आधारमा तदर्थ बजेट निर्माण गरिएको व्यहोरा हामीलाई विदितै छ । यस वर्ष हामीले बजेट निर्माण गर्ने सन्दर्भमा नेपालको संविधानको अतिरिक्त स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ हाम्रो हातमा छ । ऐ. ऐनको दफा २४ मा नगरपालिकाभित्र के कस्तो योजना बनाउने भन्ने कुरा प्रष्टरूपमा कानुनी रूपमै उल्लेख गरिएको छ । यस्तै संविधानको धारा २२९ मा उल्लिखित नगरपालिकाको सञ्चित कोषमा जम्मा हुने नगरपालिकाको आय रकमका समबन्धमा ऐनको दफा ६५ मा उपप्रमुखज्यूको संयोजकत्वमा रहेको स्थानीय राजस्व परामर्श समितिबाट ऐनको दफा ५५, ५६, ५७, ५८, ५९, ६०, ६१, ६२ र ६३ अनुसारको सेवा र क्षेत्रमा स्थानीय कर राजस्व र गैर कर राजस्वका लागि प्राप्त परामर्शका आधारमा नेपालको संविधानको धारा २२९(२) अनुसार चालु सभाबाट स्वीकृत तथा पारित इलाम नगरपालिकाको कर तथा गैरकर राजस्व संकलन ऐन, २०७५ बमोजिम र यसै बजेट तथा कार्यक्रमको अभिन्न अङ्गको रूपमा सभामा प्रस्तावित इलाम नगरपालिकाको आय व्यवस्थापन गर्न इलाम नगरपालिका आर्थिक व्यवस्थापन ऐन, २०७५ को विधेयक समेतका आधारमा इलाम नगरपालिकाको आ. व. २०७५/०७६ को राजस्व तथा व्ययको अनुमान प्रस्ताव गर्ने संवैधानिक तथा कानुनी आधार रहेको व्यहोरा निवेदन गर्न चाहन्छु । त्यस्तै, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ अनुसार प्रमुखज्यूको संयोजकत्वमा रहेको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिबाट प्राप्त बजेट सीमाका आधारमा ऐ. ऐनको दफा ६७ अनुसार उपप्रमुखज्यूको संयोजकत्वमा रहेको बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिबाट पेश भई नगर कार्यपालिकाबाट नगर सभामा पेश हुन स्वीकृत बजेट तथा कार्यक्रम नै यस सभामा पेश गरिएको छ, कानुनी आधारला रहेको व्यहोरा निवेदन गर्न चाहन्छु ।

(ख) हाम्रो अभ्यास :

स्वभाविकरूपमा लोकतान्त्रिक शासन व्यवस्था भनेको समाजका सबै जाति, वर्ग, लिङ्ग, धर्म र वर्ण भएका नागरिकहरूको सार्वजनिक कल्याण गर्ने राज्य संयन्त्रमा प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्षरूपमा अर्थपूर्ण सहभागिता हो । यसमा प्रतिनिधिमुलक प्रतिनिधित्व हुन्छ । लोकतन्त्रको सौन्दर्य पनि यही नै हो । निर्वाचित वडा समितिबाट वस्तीस्तरमा स्थानीय जनसाधारणको सहभागिताबाट छनौट भई प्राथमिकताप्राप्त कार्यक्रममा नै उल्लिखित खण्ड (क) को विभिन्न समितिहरूबाट कार्यक्रम छनौट र बजेट विनियोजन कार्य हुन्छ । यस सभामा समेत वडास्तरमा योजना छनौट प्रक्रियामा संलग्न पदाधिकारीहरू रहेको छौं, सभाबाट हामीले नै पारित तथा स्वीकृत गरी कार्यान्वयन पनि हाम्रै प्रत्यक्ष सुपरिवेक्षण, अनुगमनमा गर्ने गरिएको छ । त्यसको मूल्यांकन समेत हामी स्वयम्ले नै गर्छौं । यस खालको हाम्रो अभ्यास दुनियाँको लोकतान्त्रिक व्यवस्थामा गौरवशाली अभ्यास रहेको व्यहोरा पनि म सभालाई निवेदन गर्न चाहन्छु । हाम्रो यस अभ्यासलाई हामीले कायम राख्न यसको सबल पक्षको प्रबर्द्धन र आलोच्य पक्षको सुधार गर्न हाम्रै पहल स्तुत्य हुन्छ । यस तथ्यलाई म विनम्रतापूर्वक यस सभामा विनय गर्दछु । यसैबाट सुशासन प्रबर्द्धन सम्भव छ । समृद्धि हासिल गर्ने राष्ट्रको लक्ष्य पनि हो । नेपालको संविधानले आत्मसाथ गरेको सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको मर्म पनि यही नै हो ।

(ग) आ. व. २०७५/०७६ को राजस्व सहित कूल आय :

सभाका अध्यक्ष महोदय,

सभाका सदस्यज्यूहरु,

अब म आ. व. २०७५/०७६ को राजस्व सहित कूल आयको प्रस्ताव गर्न चाहन्छु। आयको मूल श्रोत आन्तरिक आयतर्फ प्रस्तावित इलाम नगरपालिकाको आर्थिक व्यवस्थापन ऐन, २०७५ को विधेयकमा नगरपालिकाबाट लगाइएका विविध कर तथा गैर कर राजस्वको दायरा र दर तथा बाह्य आयतर्फ नेपाल सरकारबाट प्राप्त हुने समानीकरण अनुदान, विशेष अनुदान, समपूरक अनुदान र राजस्व बाँडफाटबाट प्राप्त हुने रकम तथा १ नं. प्रदेश सरकारबाट नेपाल सरकारबाट प्राप्त हुने समानीकरण अनुदान, राजस्व बाँडफाटबाट प्राप्त हुने रकम, अन्य सरकारी निकायबाट प्राप्त हुने रकम, गैरसरकारी निकायबाट प्राप्त हुन निश्चित भएको रकम र गत सालको खर्च नभई सरेको रकम र सञ्चित कोषमा समावेश गरी खर्च गर्नु पर्ने र हिसाव राख्नुपर्ने सम्पूर्ण रकम नै कोषको कूल आय बनाइएको छ।

यस सम्मानित सभामा आ. व. २०७५/०७६ को राजस्वको मूल विशेषता संक्षिप्तरूपमा निम्नानुसार भएको व्यहोरा उल्लेख गर्न चाहन्छु।

१. आ. व. २०७५/०७६ मा पनि साविक इलाम नगरपालिकाको सेवाशुल्कको दरमा सामान्य हेरफेर मात्र गरी वि. सं. २०७५ साल साउन १ गतेदेखि नगरपालिकाका सबै वडामा सेवाशुल्कको एउटै दर कायम गरिएको छ। आम जनताको जीवनस्तरमा नभइ नहुने सक्सन सेवा शुल्क प्रति गाडी रु. ४ हजार ५ सय भएकोमा वातावरण संरक्षण, शहर सफा राख्न वि. सं. २०७५ साल साउन १ गतेदेखि रु. ३ हजार ५ सय मात्र कायम गरिएको छ। यस व्यवस्थाबाट सामान्य आर्थिक हैसियत भएका नागरिकहरुबाट स्वस्थ र स्वच्छतामा वर्तमानमा भन्दा बढी योगदान हुने कुराको विश्वास गरिएको छ। साथै खुल्ला सेफ्टी ट्याङ्की वा चर्पीलाई ढलमा लगाई जनस्वास्थ्यमा गम्भीर असर पुऱ्याउने जोकोहीलाई फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०६८ तथा नियमावली, २०७० को प्रावधानअनुसार अधिकतम कारवाही हुनेछ।
२. सम्पत्ति कर वा एकीकृत सम्पत्ति कर वडा नं. ६, ७, ८ र ९ मा कानुनअनुसार परिमार्जन गरिएको छ। मेची राजमार्गले क्रस गरेका वडा नं. १, ४, ५ र १० मा न्यूनतम रु. ५० र अधिकतम मूल्यांकनमा जतिसुकै भए पनि रु. २ हजार भन्दा बढी नहुने गरी व्यवस्था मिलाइएको छ। एवम् प्रकारले उल्लिखित बाहेक वडा नं. २, ३, ११ र १२ मा न्यूनतम रु. ५० र अधिकतम मूल्यांकनमा जतिसुकै हुने भए पनि रु. १ हजार भन्दा बढी नहुने व्यवस्था मिलाइएको छ। यो कर कम्तीमा ३ वर्ष मूल्यांकन हुने छैन।
३. कार्वनडाइअक्साइड, कार्वन, कार्वमोनोक्साइड, क्लोरोफ्लोरो कार्वन जस्ता इन्धनजन्य मिसिनरी साधनबाट वातावरणमा घातक तत्व उत्सर्जन बाट जनस्वास्थ्यमा असर पुऱ्याउने साधनबाट कानुनअनुसार प्रदूषण नियन्त्रण शुल्क संकलन गर्न पेट्रोल र डिजेलमा प्रति लिटर रु.१।०० का दरले सम्बद्ध विक्री केन्द्रबाट इन्धन मूल्यमा एकमुष्ट संकलन गरी मासिकरूपमा नगर कार्यपालिकाको कार्यालयमा दाखिला गर्ने र सो सहयोग, समन्वय र विक्री केन्द्रलाई प्रोत्साहनस्वरूप तोकिएको व्यवसाय कर छुट दिने व्यवस्था मिलाइएको छ। यस खालको रकमबाट प्रदूषण नियन्त्रणका लागि वन विकास, सचेतना तथा जलवायु परिवर्तन न्यूनीकरण कार्यक्रममा खर्च गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ।
४. कर तथा गैर कर राजस्वका दरलाई भन्दा दायरालाई फराकिलो बनाउने प्रयत्न गरिएको छ।
५. नगरपालिका निर्माण गर्ने दायित्व नगरबासीहरुको नै हो, आर्थिक सहभागिता करलाई रहरका रूपमा आत्मसाथ गर्ने संस्कृति प्रवर्द्धन गर्न निजी क्षेत्रको संस्थागत प्रतिनिधिमूलक संस्था इलाम उद्योग

वाणिज्य संघसँगको विगतदेखिको सहकार्यलाई अभि सक्रिय र ससक्त बनाइनेछ । कर नतिर्ने जोकोही प्रति कठोर नीति लिइनेछ । संघीय, प्रदेश तथा स्थानीय तहका सरकारअन्तर्गतका निकाय तथा नेपाल सरकार र अन्तर्गतका स्वायत्त निकायहरु र वित्तीय संस्थाहरुबाट प्रवाह गरिने सेवा स्थगन वा खारेज गर्ने सम्मका कारवाहीका लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।

सभाका अध्यक्ष महोदय,

सभाका सदस्यज्यूहरु,

उक्त कर व्यवस्था, अर्थ मन्त्रालयबाट प्राप्त अख्तियारी पत्र, करुणा फाउण्डेसनसँगको संभौता र राष्ट्रिय प्राकृतिक श्रात तथा वित्त आयोगबाट प्राप्त ऋण सम्बन्धी पत्र समेतका आधारमा इलाम नगरपालिकाको यस आ. व. को समेत जिम्मेवारी अनुमानित रकम रु. २ करोड २८ लाख १५ हजार सहित अनुमानित आन्तरिक आय रु. ९ करोड अड्चालीस लाख १५ हजार र वाह्य श्रोतर्फ साभेदारी कोष रु. १५ लाख ३६ हजार ६८१, उपभोक्ता लागत सहभागिता, रु. १ करोड ४९ लाख ३६ हजार ६८१, सार्वजनिक निजी साभेदारीबाट रु. १ करोड, नेपाल सरकार सशर्त अनुदान रु. २७ करोड ९७ लाख, नेपाल सरकार, विशेष अनुदानबाट रु. २ करोड ९९ लाख ५९ हजार ६३७, सामाजिक सुरक्षा अनुदान रु. ६ करोड ५ लाख, नेपाल सरकार समानीकरण अनुदान रु. १४ करोड ३९ लाख, १ नं. प्रदेश सरकार, समानीकरण अनुदान रु. ३९ लाख ८५ हजार, नेपाल सरकार, समपूरक अनुदान रु. ३ करोड, सडक बोर्ड, नेपालबाट रु. ७० लाख, i2C कार्यक्रमअन्तर्गत करुणा फाउण्डेसनमार्फत् रु. ३६ लाख, नगर शिक्षा कोषमा प्राप्त हुने रु. ८ लाख, सङ्घीय प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने राजस्व बाँडफाटबाट रु. १० करोड २ लाख ६७ हजार र फन पार्क निर्माणको लागि नगर विकास कोष वा अन्य निकायबाट प्राप्त हुने ऋण रु. १ करोड ७० लाख समेत इलाम नगरपालिकाको आ. व. २०७५/०७६ को अनुमानित आय रु. ७९ करोड ८० लाख प्रस्ताव गरेको छु ।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ को उपदफा (६) मा भएको व्यवस्थाअनुसार बजेट प्रक्षेपण गर्दा आगामी आर्थिक वर्ष पछिको थप २ वर्षको समेत बजेट प्रक्षेपण गर्नुपर्ने कानुनी व्यवस्थाअनुसार आ. व. २०७६/०७७ को लागि कूल बजेट रु. ८८ करोड ७० लाख र आ. व. २०७७/०७८ को लागि कूल बजेट रु. ९५ करोड बजेट प्रक्षेपण गरेको छु ।

आ. व. २०७५/०७६ को कूल राजस्व समेतको आम्दानी रु. ७९ करोड ८० लाखको बजेट देहायानुसार विनियोजन गरेको छु ।

१. चालु खर्च रु. ११ करोड ८० लाख ।
२. शिक्षा: रु. १९ करोड ८८ लाख ९४ हजार, कृषि : रु. ३४ लाख ३२ हजार, पशु सेवा: रु. १४ लाख ७ हजार, इलाम अस्पताल : रु. २ करोड ९३ लाख ८८ हजार, महिला विकास: रु. १० लाख ९३ हजार, युवा विकास: रु. ८ लाख ८२ हजार, जनस्वास्थ्य: रु. ३ करोड २१ लाख ८५ हजार, आयुर्वेद औषधालय : रु. २३ लाख ७८ हजार, नवीकरणीय ऊर्जा रु. १३ लाख ५८ हजार, वातावरण : रु. ३ लाख, संस्कृति प्रवर्द्धन : रु. ८० लाख, कवुलियति वन : रु. २ लाख, ज्येष्ठ नागरिक : रु. १ लाख ३० हजार र बालबालिका : रु. ५३ हजार समेत सशर्त अनुदान रु. २७ करोड ९७ लाख ।
३. वित्तीय व्यवस्थातर्फ (सिटी हल निर्माण गर्दा नगर विकास कोषबाट लिइएको रु. ३ करोड ६७ लाख मध्ये चालु आ. व. को अन्त्यमा भुक्तानी भइसकेको साँवा, व्याज बाहेक बाँकी रु. २ करोड ७७ लाख ऋण रकमको वार्षिक साँवा, व्याज रुकम) : रु. ३६ लाख ।
४. नगरपालिका साभेदारी कोष : रु. १५ लाख ३६ हजार ६८१ (२०७५ जेठ मसान्तसम्मको हिसाव) ।

५. सामाजिक सुरक्षा भत्ता रकम : रु. ६ करोड ५ लाख ।
६. नगर शिक्षा कोष (आधारभूत तह उत्तीर्ण नगरस्तरीय परीक्षा खर्चसमेत) : रु. ८ लाख ।
७. आर्थिक, सामाजिक तथा भौतिक पूर्वाधार विकास कार्यक्रम: रु.३३ करोड ३८ लाख ६३ हजार ३१९ मात्र ।
८. उल्लिखित विनियोजित बजेट कूल बजेटको चालु खर्च : १४.७८%, सशर्त अनुदान खर्च : ३५.०५ %, सामाजिक सुरक्षा भत्ता : ७.५८ %, पूँजीगत खर्च : ४२.५९ % रहेको छ ।
९. पूँजीगत कार्यक्रमतर्फ: सडक, पर्खाल निर्माण तथा मर्मत : रु. १० करोड ३९ लाख (३८.५८ %), सार्वजनिक भवन निर्माण तथा मर्मत : रु. ८ करोड ७२ लाख (२५.६६ %), खानेपानी योजना निर्माण मर्मत तथा व्यवस्थापन : रु. १ करोड २२ लाख ५० हजार (३.६१ %), सिँचाइ : रु. १० लाख ५० हजार (०.३१ %), कृषि र पशु सेवा प्रबर्द्धन कार्यक्रम : रु. ७० लाख (२.०६ %), पर्यटन विकास : रु. २ करोड ७५ लाख (८.१ %), वातावरण संरक्षण कार्यक्रम : रु. १ करोड ८५ लाख (५.४४ %), सामाजिक विकास : रु. २ करोड ७७ लाख (१२.०३ %), युवा तथा खेलकूद विकास कार्यक्रम : रु. ६५ लाख (१.९१ %) र विविध कार्यक्रममा रु. ३ करोड ४७ लाख ५६ हजार ६६७ (१४.१९ %) ।
१०. उल्लिखित सम्पूर्ण खर्चहरूको कार्यक्रम र विनियोजित बजेटको विवरण यसैसाथ संलग्न छ । विनियोजित बजेट खर्च गर्न र बजेटलाई पूर्णता दिन यसै बजेटको सम्पूर्ण तथा अभिन्न अङ्गको रूपमा यस सम्मानित सभासमक्ष इलाम नगरपालिका, आर्थिक व्यवस्थापन ऐन, २०७५ को विधेयक र इलाम नगरपालिका, आर्थिक विनियोजन ऐन, २०७५ को विधेयक समेत स्वीकृतिको लागि पेश गरेको छु ।

सभाका अध्यक्ष महोदय,

सभाका सदस्यज्यूहरू ,

मैले यस सभासमक्ष पेश गरेको उल्लिखित कार्यक्रम र बजेट कार्यान्वयन गर्न निम्नअनुसार हुने गरी व्यवस्था मिलाएको छु ।

१. चालु खर्च तर्फ सबै कर्मचारीहरूको तलब भत्ता, पोशाक सुविधा, महंगी भत्ता, चाड पर्व खर्च लागायत प्रचलित कानुनले तोकिएको दरमा नबढ्ने गरी रकम समावेश गरिएको छ । साथै यसै शीर्षकमा पदाधिकारीहरूको सुविधा सम्बन्धी नियमावली, २०७५ अनुसारको रकम समावेश गरिएको छ । आ. व. २०७५/०७६ मा वडा कार्यालय सञ्चालनका लागि निर्धारित कार्यक्रममा हुने खर्च प्रति वडा वार्षिक रु. २ लाख पचास हजार कायम गरिएको छ । वडा सदस्यहरूलाई समेत २०७५ साल साउन १ गतेदेखि लागु हुने गरी उक्त नियमावलीअनुसार सुविधा उपलब्ध गराइनेछ । तर, उक्त सुविधा नेपालको संविधानको धारा २२७ अनुसार प्रदेश सभाले तोकेको भन्दा कम भएमा प्रदेश सभाले तोकेको सुविधा मात्र प्राप्त गर्ने र नगर सभा सदस्यहरूको सुरक्षाप्रति नगरपालिका उच्च संवेदनशील भई सबै सदस्यहरूको राय परामर्श र आग्रहानुसार नै पदाधिकारीहरूको सामाजिक सुरक्षा कोषमा बजेट विनियोजन गरी स्वीकृत कार्यविधिअनुसार खर्च लेख्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।
२. पूँजीगततर्फ रु. ५ लाख र सोभन्दा बढी रकमको मात्र मात्र उपभोक्ताबाट साविकको नगद लागत सहभागिता रकम जम्मा गराइनेछ । कन्टिन्जेन्सी र मर्मत सम्भार कोष सबै स्केलका योजना तथा कार्यक्रमबाट साविकको दरमा कट्टा गरी सम्बन्धित कोषमा जम्मा गरिनेछ । यस्तो कोष कट्टी रकम आयोजनाको कूल रकमबाट ल. ई. मै एकमुष्ट उल्लेख गरिनेछ । हाल सीमान्तकृत वर्ग, महिला, दलित, अपाङ्ग आदि उपभोक्ता समितिको सदस्य भएको समितिलाई नगद लागत सहभागिता नगराइएकोमा २०७५

साउन १ गतेदेखि सञ्चालन हुने योजनामा अन्यलाई तोकिएको नगद लागत सहभागिताको आधा रकम उपभोक्ता समितिलाई नगद लागत सहभागिता गराइने व्यवस्था मिलाएको छु ।

३. आ. व. २०७५/०७६ देखि उपभोक्ता समितिमाफर्त् सञ्चालन हुने योजना तथा कार्यक्रमको ल. ई. नेपाली भाषामा तयार गरी कार्यान्वयन गरिने व्यवस्था मिलाएको छु ।
४. स्वीकृत योजनाहरु चौमासिक कार्य योजनाअनुसार कार्यान्वयन हुने व्यवस्था मिलाएको छु ।
५. फोहरमैला व्यवस्थापन र खानेपानी जस्ता अत्यावश्यकिय सेवा सँग सम्बन्धित योजना तथा कार्यक्रम र सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा उपभोक्ता समिति र कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने संस्थाले लागत सहभागिता व्यहोर्नु नपर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।
६. सङ्घीयसरकार, प्रदेश सरकार र नगरपालिकाबाट स्वीकृत कार्यक्रम दोहोरिएमा संघको कार्यक्रमले प्रदेशको, प्रदेशको कार्यक्रमले नगरपालिकाको स्वतः विस्थापित गर्नेछ । सभाबाट स्वीकृत यस्तो विस्थापित कार्यक्रमको कार्यान्वयन नगर कार्यपालिकाको निर्णयानुसार हुने व्यवस्था मिलाएको छु ।
७. स्वीकृत कार्यक्रम र बजेट कार्यान्वयन गर्दा संघ र प्रदेशको कार्यक्रमको नीति र उद्देश्यसँग मेल खाने गरी कार्यान्वयन गर्ने र यस कार्यान्वयन योजनामा समावेश नभएका कुराबाट कार्यान्वयनमा कुनै सवाल देखिएमा सभाको बैठक नबसेको समयमा नगर कार्यपालिकाको बैठकबाट निर्णय गरी निश्कर्षमा पुऱ्याउन कार्यपालिकामा अधिकार प्रत्यायोजन हुने व्यवस्था समेत हुन बजेट कार्यान्वयन शर्त समावेश गरेको छु ।
८. कृषि व्यवसाय प्रबर्द्धन गर्न गाई पालनमा सभागितात्मक अनुदान र कम्पोष्ट प्लाण्टको मल उपयोगमा ४०% अनुदान व्यवस्था मिलाएको छु ।
९. सुत्केरी सुविधाको न्यूनतम् रकम रु. ३,०००।०० (तीन हजार बनाएको छु), ४,०००।०० र ५,०००।०० बनाएको छु ।

सभाको अध्यक्ष महोदय,

सभाका सदस्यज्यूहरु,

आ. व. २०७५/०७६ को वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तयारीका क्रममा वस्तीस्तरबाट योजना छनौट प्रक्रियामा सहभागी हुने आम नगरवासीहरु, नगरपालिकाका सम्पूर्ण पदाधिकारीज्यूहरु, सुसूचित गराउने विकास सञ्चारकर्मी, समाज रुपान्तरणको नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने सबै राजनीतिक दलहरुका नेतृत्वगण, समाजका प्रबुद्ध वर्ग, विषयगत कार्यालयका राष्ट्रसेवकहरु, संघ संस्थाहरु, नगर कार्यपालिकाका राष्ट्रसेवकहरु लगायत सबै सरोकारवाला व्यक्ति तथा निकायहरुको प्रशंसनीय भूमिकाको सम्मान गर्न चाहन्छु । साथै यसको सफल कार्यान्वयन र लक्षित प्रगति हासिल हुन सबैबाट उचित सहयोग, समन्वय र सहकार्यको लागि समेत आहवान गर्दै सभाको अध्यक्षता गरिरहनुभएका प्रमुखज्यूको कुशल नेतृत्वमा नगरपालिकाको विकास र नगरवासीको सम्बृद्धि हासिल हुने कार्यमा सबैले विश्वस्त भई सक्रिय सहयोग गरौं भन्ने अनुरोधका साथ प्रस्तुति टुङ्ग्याउने अनुमति चाहन्छु ।

धन्यवाद ।

सुशिला नेम्वाङ्ग
उप प्रमुख
इलाम नगरपालिका, इलाम ।